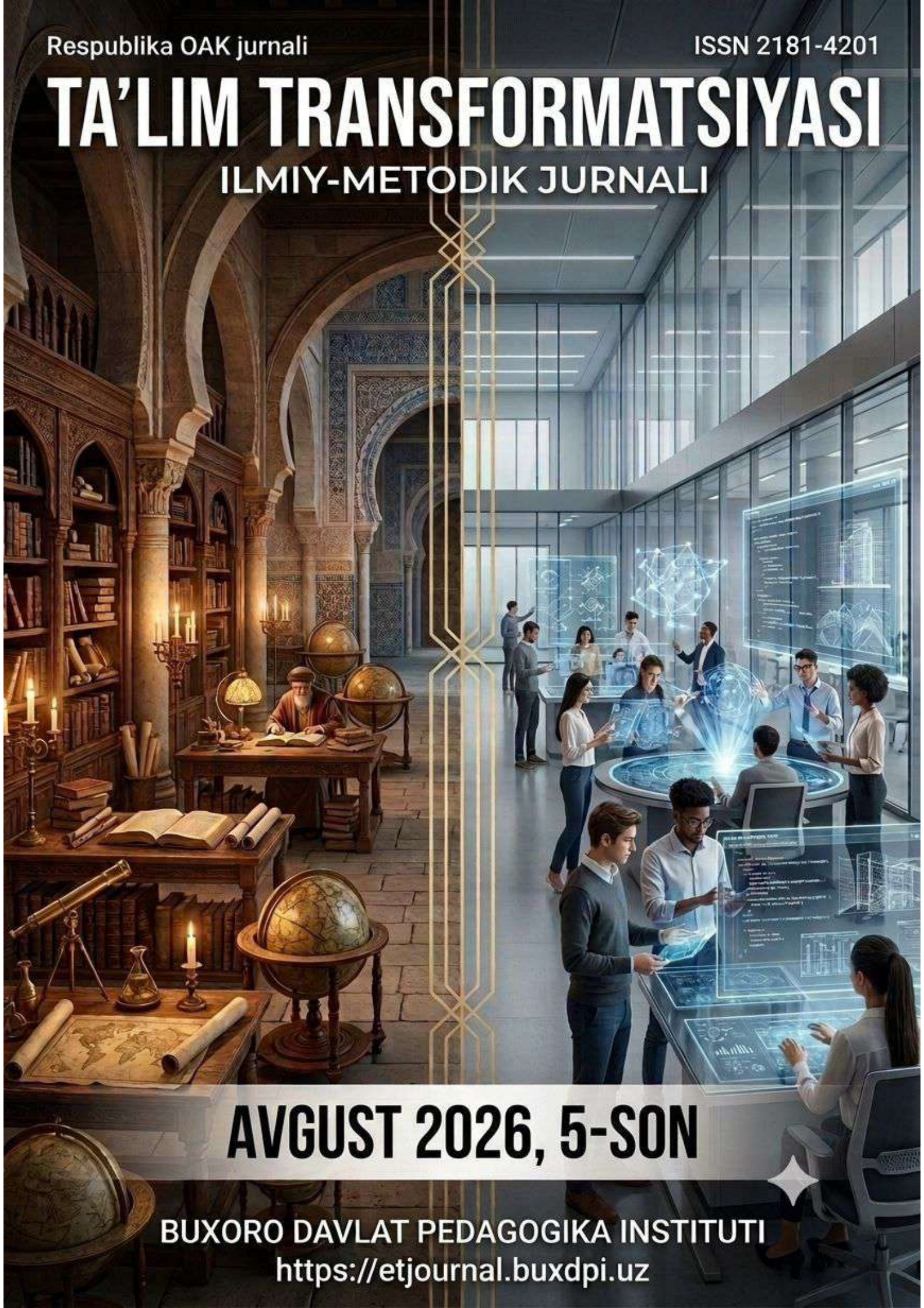

Respublika OAK jurnali

ISSN 2181-4201

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY-METODIK JURNALI

AVGUST 2026, 5-SON

BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
<https://etjournal.buxdpi.uz>

BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY – METODIK JURNAL

№. 5

BUXORO – 2026

JISMONIY MADANIYAT YO'NALISHI TALABALARIGA KURASH TEXNIK HARAKATLARINI O'RGATISHNING UYG'UNLASHTIRILGAN METODIK MODEL

G'ulomov Nasillo Baxshullo o'g'li,

Buxoro davlat pedagogika instituti, Jismoniy madaniyat nazariyasi va metodikasi kafedrası
o'qituvchisi. Buxoro, O'zbekiston

E-mail: nasillog212@gmail.com

Annotatsiya: Maqolada jismoniy madaniyat yo'nalishi bakalavriat talabalariga Kurash texnik harakatlarini o'rgatish uchun uyg'unlashtirilgan metodik model asoslandi. Mahalliy OTM tadqiqotlaridagi dastlabki o'rgatish, raqamli vositalar va baholash yondashuvlari xalqaro harakat ko'nikmalarini o'rganish dalillari bilan tanqidiy qiyoslandi. Natijada maqsadli kuzatish, fazalash, boshqariladigan amaliyot, mezonli o'zaro baholash, video orqali teskari aloqa hamda o'zlashtirilgan ko'nikmaning saqlanishi va yangi vaziyatga ko'chirilishini tekshirishni birlashtiruvchi olti komponentli sikl taklif etildi. Modelning samaradorligi alohida nazoratli pedagogik tajribada tekshirilishi lozim.

Tayanch so'zlar: Kurash, jismoniy madaniyat, bakalavriat, texnik harakat, harakat ko'nikmalarini o'rganish, harakatni kuzatish, video orqali teskari aloqa, teskari aloqa, o'zaro baholash, ko'nikmani yangi vaziyatga ko'chirish.

ИНТЕГРАТИВНАЯ МЕТОДИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ОБУЧЕНИЯ ТЕХНИЧЕСКИМ ДЕЙСТВИЯМ КУРАША СТУДЕНТОВ НАПРАВЛЕНИЯ «ФИЗИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА»

Гуломов Насилло Бахшулло угли,

Преподаватель кафедры теории и методики физической культуры Бухарского государственного педагогического института. Бухара, Узбекистан

E-mail: nasillog212@gmail.com

Аннотация: В статье обоснована интегративная методическая модель обучения техническим действиям кураша студентов бакалавриата направления «Физическая культура». Отечественные исследования первоначального обучения, цифровых средств и оценивания критически сопоставлены с международными данными о двигательном обучении. Предложен шестикомпонентный цикл, объединяющий целевое наблюдение, фазовое освоение, управляемую практику, критериальное взаимооценивание, видеообратную связь и проверку удержания/переноса. Эффективность модели требует отдельного контролируемого педагогического эксперимента.

Ключевые слова: кураш, физическая культура, бакалавриат, техническое действие, двигательное обучение, наблюдение действия, видеообратная связь, обратная связь, взаимооценивание, перенос.

AN INTEGRATIVE INSTRUCTIONAL MODEL FOR TEACHING KURASH TECHNICAL ACTIONS TO PHYSICAL EDUCATION UNDERGRADUATES

Nasillo Baxshullo o'g'li G'ulomov,

Lecturer, Department of Theory and Methodology of Physical Culture, Bukhara State Pedagogical Institute. Bukhara, Uzbekistan

E-mail: nasillog212@gmail.com

Abstract: This article develops an integrative instructional model for teaching Kurash technical actions to Physical Education undergraduates. Local university research on initial instruction, digital tools and assessment is critically compared with international motor-learning evidence. A six-component cycle is proposed, integrating guided observation, phase-based learning, controlled practice, criterion-referenced peer assessment, video feedback, and retention/transfer testing. The model is theoretically grounded; its effectiveness requires verification in a separate controlled pedagogical study.

Keywords: Kurash, physical education, undergraduate students, technical action, motor learning, action observation, video feedback, feedback, peer assessment, transfer.

KIRISH: Oliy ta’limda Kurashni o’qitish maqsadi talabaning usulni takrorlay olishi bilangina cheklanmaydi. Jismoniy madaniyat bakalavri texnik harakat tuzilishini tushunishi, uni xavfsiz namoyish qilishi, tipik xatoni aniqlab tuzatishi va bajarishni mezon asosida baholashi kerak. Shu bois o’quv natijasi ikki konstruktga ajratiladi: texnik bajarish sifati va harakatni pedagogik jihatdan tahlil qilib o’rgata olish. Ularni bitta natija sifatida talqin qilish sport mahorati bilan kasbiy-metodik kompetensiyani chalkashtiradi.

Mahalliy adabiyotlarda Kurash texnik usullarini modellashtirish, talabalar jismoniy qobiliyatlarini Kurash elementlari vositasida rivojlantirish va mutaxassis tayyorlash masalalari yoritilgan [1–3]. Eng yaqin analoglardan Keldiyorov jismoniy tarbiyaga ixtisoslashmagan OTM talabalarida dastlabki o’rgatish ketma-ketligi algoritmini va aniq tashlash usullarini shakllantirish metodikasini tajribada tekshirgan [15]. Xasanov esa jismoniy madaniyat hamda “Kurash” yo’nalishlaridagi 53 nafar talaba ishtirokida jismoniy tayyorgarlikni tahlil qilib, texnik harakatlarni o’zlashtirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish vazifasini qo’ygan [16]. Shunday ekan, bo’shliq mavzuning o’rganilmaganida emas; u texnik bajarish bilan pedagogik tahlilni ajratish, teskari aloqani mezonlar asosida boshqarish va o’rganilgan ko’nikmaning saqlanishi hamda yangi vaziyatga ko’chirilishini yagona o’lchov tuzilmasida tekshirishga taalluqlidir.

Xalqaro dalillar bu bo’shliqni aniqroq tushuntirish imkonini beradi. Francisco, Decatoire va Bidet-Ildei dzyudo texnikasini o’rganishda odatiy amaliy mashqqa qo’shimcha ravishda harakatni maqsadli kuzatish usuli qo’llangan guruhda biomekanik bajarish va ko’nikmani yangi vaziyatga ko’chirish ko’rsatkichlari yaxshiroq bo’lganini ko’rsatgan [4]. BenitezSantiago va Miltenberger besh ishtirokchili kapoeyra tadqiqotida video orqali teskari aloqa, bajarilgan harakatni darhol qayta ko’rish va tuzatuvchi izohni birlashtirgan [5]. Universitet dzyudo kurslari bo’yicha Kawato va Hasegawa maqsad, mazmun va baholash o’rtasidagi nomuvofiqlikni sifat kafolati muammosi sifatida aniqlagan [6]. Bu tadqiqotlar Kurash uchun to’g’ridan-to’g’ri samaradorlik isboti emas, ammo murakkab yakkakurash texnikasini qanday o’rgatish va baholash mumkinligi bo’yicha metodik analogiya beradi.

Teskari aloqa bo’yicha sintezlangan dalillar ham muhim. Zhou, Shao va Wang 23 tadqiqotni qamrab olgan tizimli sharhda jismoniy tarbiya darslarida teskari aloqa harakat ko’nikmalarini o’rganishga foyda berishi mumkinligini, biroq uning shakli va mazmuni bo’yicha dalillar bir xil emasligini ko’rsatgan [7]. Han, Syed Ali va Ji 15 tadqiqot va 853 ishtirokchini qamrab olgan meta-tahlilda teskari aloqaning umumiy ta’sirini standartlashtirilgan o’rtacha farq (SMD)=0,47, 95% ishonch oralig’i 0,01–0,93 deb baholagan; ko’rgazmali, ko’rgazmali-og’zaki va tuzatuvchi teskari aloqa ayrim tahlillarda ijobiy natija bergan [8]. Jimenez-Diaz, Chaves-Castro va Morera-Castro meta-tahlili esa o’quvchi boshqaradigan teskari aloqa sharoitida dastlabki egallash va kechiktirilgan saqlanish natijalarini alohida ko’rish zarurligini ko’rsatadi [9]. Asosiy metodologik xulosa shuki, darsdagi darhol yaxshilanishni avtomatik ravishda barqaror o’rganish deb bo’lmaydi.

Shundan kelib chiqib, tadqiqot muammosi avvalgi mahalliy natijalarni inkor etmasdan quyidagicha toraytirildi: OTM talabalari uchun Kurash texnik harakatlarini dastlabki o’rgatish algoritmlari va raqamli vositalardan foydalanish tajribasi mavjud [15, 16], biroq jismoniy madaniyat bakalavrining ikki xil natijasini — texnikani sifatli bajarish va uni pedagogik jihatdan tahlil qilib o’rgata olishni — bir modelda ajratib baholash hamda teskari aloqa ta’sirini o’rganilgan ko’nikmaning saqlanishi va yangi vaziyatga ko’chirilishi orqali tekshirish yetarlicha aniq o’lchanadigan ko’rsatkichlarga aylantirilmagan. Maqolaning maqsadi — ushbu aniq bo’shliq uchun nazariy jihatdan asoslangan, keyinchalik empirik tekshirilishi mumkin bo’lgan uyg’unlashtirilgan metodik modelni ishlab chiqish va uning o’lchov shartlarini belgilash.

TADQIQOT OBYEKTI

Tadqiqot obyekti – oliy ta’lim muassasalarining jismoniy madaniyat yo’nalishi bakalavriat talabalariga Kurash sport turi texnik harakatlarini o’rgatish jarayoni. Tadqiqot predmeti – texnik harakatni maqsadli ko’rgazmali kuzatish, funksional fazalarga ajratish, juftlikda bajarish, mezonli o’zaro baholash, video orqali teskari aloqa va yangi vaziyatga ko’chirish topshirig’ini o’zaro bog’lashning metodik tuzilishi.

“Texnik harakatni o’zlashtirish” ushbu maqolada faqat usulni bir marta to’g’ri bajarish emas, balki oldindan belgilangan texnik mezonlar bo’yicha sifatli bajarish, qisqa muddatli kechiktirilgan sinovda natijani saqlash va sharoit o’zgarganda harakatning asosiy tuzilishini moslashtira olish sifatida talqin qilinadi. Shu bois kelgusi empirik ishda dastlabki egallash, kechiktirilgan saqlanish va yangi vaziyatga ko’chirish alohida natijalar sifatida o’lchanishi taklif etiladi.

QO’LLANILGAN METODLAR

Maqola nazariy-metodik xarakterga ega va tizimli sharh sifatida da’vo qilinmaydi. Maqsadli tanqidiy adabiyot tahlili, qiyosiy-pedagogik tahlil, mazmuniy sintez, metodik modellashtirish va konstruktorni aniq o’lchanadigan ko’rsatkichlarga aylantirish usullaridan foydalanildi. 2026-yil 20-avgust holatida bibliografik tekshiruv PubMed, J-STAGE, ilmiy jurnal va nashriyot sahifalari hamda DOI rekvizitlari orqali amalga oshirildi. Qidiruv tushunchalari Kurash texnikasini o’rgatish, dzyudo va kurashda harakat ko’nikmalarini egallash, harakatni kuzatish, video orqali teskari aloqa, jismoniy tarbiyada teskari aloqa hamda universitetda dzyudoni o’qitish mavzularini qamrab oldi.

Manbalarni tanlashda uch mezon qo’llandi: 1) Kurash yoki unga metodik jihatdan yaqin yakkakurashlarda texnik ko’nikmani o’rgatish bilan aloqadorlik; 2) OTM, jismoniy tarbiya yoki harakat ko’nikmalarini o’rganish sharoitiga moslik; 3) bibliografik rekvizitlarning jurnal, nashriyot yoki rasmiy ilmiy manbada tekshirilishi. Mahalliy qismda umumiy metodik asoslar bilan birga maqolaga eng yaqin ikki analog — Keldiyorovning OAKda e’lon qilingan 13.00.04 yo’nalishidagi dissertatsiya natijalari [15] va Xasanovning OTM talabalari bo’yicha empirik maqolasi [16] — ataylab kiritildi. Xalqaro empirik tadqiqot va sharhlar o’qitish mexanizmlarini asoslash uchun ishlatildi. Dzyudo, kapoeyra va umumiy jismoniy tarbiyadan olingan ta’sir natijalari Kurashga bevosita ko’chirilmay, faqat mexanizm darajasida qiyoslandi.

NAZARIY ASOS VA MODELNING QURILISH MANTIG’I

Modelning nazariy yadrosi mashq paytidagi bajarish natijasi bilan haqiqiy o’rganish natijasini ajratish tamoyiliga tayanadi. Schmidt, Lee, Winstein, Wulf va Zelaznik harakat ko’nikmasini egallashni faqat mashq paytidagi bajarish bilan emas, balki kechiktirilgan saqlanish va yangi vaziyatga ko’chirish orqali ham baholash zarurligini ko’rsatadigan harakatni boshqarish va o’rganish yondashuvlarini tizimlashtiradi [10]. Shu sabab taklif etilayotgan Kurash metodikasida dars oxiridagi texnik aniqlik yakuniy dalil emas; kechiktirilgan saqlanish va o’zgartirilgan sharoitda yangi vaziyatga ko’chirish modelni tekshirishning alohida natijalari sifatida qaraladi.

Diqqat yo’nalishi ham modelning muhim nazariy asosidir. Wulfning 15 yillik tadqiqotlarni umumlashtirgan sharhi diqqatni tananing alohida qismlariga emas, harakatning tashqi natijasi yoki maqsadiga yo’naltiruvchi ko’rsatmalar ko’plab harakat vazifalarida bajarish va o’rganish uchun afzal bo’lishi mumkinligini ko’rsatadi [11]. OPTIMAL nazariyasi esa bunday tashqi natijaga yo’naltirilgan diqqatni o’rganuvchining mustaqilligi va muvaffaqiyatga erishish kutishlari bilan bir tizimda tushuntiradi [12]. Kurash uchun bundan chiqadigan metodik qaror shuki, texnik ko’rsatma imkon qadar “oyoqni falon burchakka qo’y” kabi faqat tana segmentiga qaratilgan buyruq bilan cheklanmay, “raqib tayanchini shu yo’nalishda buz” kabi harakatning maqsadli natijasini ham aniq ifodalashi kerak.

Mashq murakkabligini oshirish qat’iy va hamma talaba uchun bir xil ketma-ketlikda emas, funksional qiyinchilikka moslashtirilishi kerak. Guadagnoli va Leening “optimal qiyinchilik nuqtasi” konsepsiyasi o’rganish uchun foydali axborot miqdori talabaning mahorati va vazifa

qiyinligi o‘zaro ta’siriga bog‘liq ekanini ta’kidlaydi [13]. Shu asosda juftlikdagi qarshilik, bajarish tezligi, boshlang‘ich ushlar va vaziyat variativligi faqat texnik barqarorlikka mos ravishda oshiriladi. Bu yondashuv siklning “soddalashtirilgan bajarishdan yangi vaziyatga ko‘chirishga” o‘tishini pedagogik intuitsiya emas, individual qiyinchilik darajasini boshqarish bilan asoslaydi.

Video orqali teskari aloqa komponenti bitta kichik kapoeyra tajribasiga emas, Mödinger, Woll va Wagnerning 11 tadqiqotni qamrab olgan tizimli sharhiga tayantirildi [14]. Sharh video orqali beriladigan ko‘rgazmali teskari aloqa harakat ko‘nikmalarini o‘rganishni qo‘llab-quvvatlashi mumkinligini, biroq vaqt, guruh hajmi, texnik jihoz, raqamli savodxonlik va ma’lumotlarni himoyalash sharoitlari natijaga ta’sir qilishini ko‘rsatadi. Shu sabab modelda video majburiy vosita emas; uning vazifasi zarur holatda mezonli o‘qituvchi kuzatuv yoki juftlikdagi kuzatuv bilan bajarilishi mumkin.

Olti komponent soni empirik qonun sifatida da’vo qilinmaydi. U uch funksional blokning amaliy tarkibiy ajratilishidir: I) axborotni shakllantirish (maqsadli kuzatish + fazalash); II) boshqariladigan amaliyot va teskari aloqa (juftlikdagi bajarish + mezonli baholash + video yoki boshqa qo‘shimcha teskari aloqa); III) o‘rganishni tekshirish (kechiktirilgan saqlanish + yangi vaziyatga ko‘chirish). Yangilik komponentlar sonida emas, ushbu funksiyalarning Kurash bakalavriat ta’limida bir-biriga bog‘langan va o‘lchanadigan sikl sifatida ifodalanishidir.

OLINGAN NATIJALAR VA ULARNING TAHLILI

Tahlilning birinchi natijasi — mahalliy adabiyotning o‘zida ham turli natija ko‘rsatkichlari va pedagogik vazifalar mavjudligini ajratish bo‘ldi. Xolmatov texnik usullarni modellashtirishga [1], Jo‘rayev jismoniy qobiliyatlarga [2], Aminova mutaxassis tayyorlashga [3], Keldiyorov dastlabki texnik o‘rgatish algoritmiga [15], Xasanov esa talabalarning jismoniy tayyorgarligi va raqamli vositalardan foydalanish vazifasiga [16] urg‘u beradi. Xalqaro tadqiqotlar esa harakatni maqsadli kuzatish, teskari aloqa, diqqatni harakat natijasiga yo‘naltirish, mashq qiyinligini boshqarish, kechiktirilgan saqlanish va yangi vaziyatga ko‘chirish mexanizmlarini aniqroq izohlaydi [4–14]. Shunday qilib, maqolaning tadqiqot bo‘shlig‘i geografik emas, konstrukt va o‘lchov darajasidagi uyg‘unlashtirish bo‘shlig‘i sifatida belgilandi.

Dalil bloki	Asosiy xulosa	Kurashga tatbiq chegarasi
Mahalliy Kurash [1–3]	Modellashtirish, jismoniy tayyorgarlik va mutaxassis tayyorlash bo‘yicha metodik asoslar mavjud.	Texnik o‘rganishni kechiktirilgan saqlanish, yangi vaziyatga ko‘chirish va standart mezonlar bilan baholash yetarli darajada ajratilmagan.
Harakatni maqsadli kuzatish [4]	Qo‘shimcha kuzatuv protokoli dzyudo texnikasida biomekanik bajarish va ko‘nikmani yangi vaziyatga ko‘chirishga yordam berishi mumkin.	Dzyudo natijasi Kurash uchun to‘g‘ridan-to‘g‘ri ta’sir dalili emas; usul va qoidalar farq qiladi.
Video orqali teskari aloqa [5, 7, 8, 14]	Kichik jang san’ati tajribasi mexanizmni ko‘rsatadi; tizimli sharh va meta-tahlillar teskari aloqaning umumiy foydasini kuchliroq qo‘llab-quvvatlaydi.	Video shaklidagi teskari aloqaning ustunligi barcha sharoitlarda bir xil emas; vaqt, jihoz, guruh hajmi va raqamli savodxonlik hisobga olinadi.
Universitet dzyudosi [6]	Maqsad–mazmun–baholash mosligi oliy ta’lim kursi sifatining muhim qismi.	O‘quv dasturi va so‘rov ma’lumotlari sababiy samaradorlikni ko‘rsatmaydi.

Dalil bloki	Asosiy xulosa	Kurashga tatbiq chegarasi
Tizimli sharh/meta-tahlil [7–9]	Teskari aloqa harakat ko'nikmalarini o'rganishni qo'llab-quvvatlashi mumkin; uning shakli, boshqarilishi va o'lchovi muhim.	Natijalar umumiy jismoniy tarbiya va turli harakat vazifalaridan olingan; Kurash uchun alohida ilmiy tekshiruv zarur.
OTMdagi eng yaqin mahalliy analoglar [15, 16]	Dastlabki o'rgatish ketma-ketligi, aniq Kurash usullari va raqamli vositalarni qo'llash bo'yicha haqiqiy mahalliy tajriba mavjud.	Mazkur maqola ularni takrorlamaydi: texnik bajarish va pedagogik tahlilni ajratadi hamda teskari aloqa natijasini ko'nikmaning saqlanishi va yangi vaziyatga ko'chirilishi orqali tekshirish tuzilmasini taklif qiladi.

1-jadval. Tanlangan dalillar va ularning Kurash metodikasiga tatbiq chegaralari

Ikkinchi natija – texnik harakatni o'qitish jarayonida uchta uzilish nuqtasi aniqlanganidir. Birinchi uzilish namoyish bilan bajarish o'rtasida yuz beradi: talaba murakkab usulni yaxlit ko'radi, ammo ushlar, muvozanatdan chiqarish, tayanch oyoqning joylashuvi, gavda yo'nalishi va yakuniy nazorat kabi tayanch elementlarni bir vaqtda qayta ishlashi qiyin. Ikkinchi uzilish bajarish bilan teskari aloqa o'rtasida: xato aniq mezonga bog'lanmasa, “yana takrorlang” ko'rsatmasi noto'g'ri stereotipni mustahkamlashi mumkin. Uchinchi uzilish darsdagi natija bilan haqiqiy o'rganish o'rtasida: darhol yaxshi bajarish kechiktirilgan saqlanish va yangi vaziyatga ko'chirishni kafolatlamaydi.

Francisco va hammualliflarining dzyudo tajribasi harakatni maqsadli kuzatishni odatiy amaliy mashq bilan birlashtirish mexanizmini asoslaydi [4]. Bu Kurash darsida videoni shunchaki ko'rsatish emas, balki talabaga oldindan kuzatuv savolini berish zarurligini anglatadi. Masalan: “qaysi momentda raqib muvozanati buzildi?”, “tayanch nuqtasi qayerga o'tdi?”, “gavda va qo'l harakati qanday ketma-ketlikda bajarildi?”. Bunday topshiriq ko'rgazmali materialni passiv tomosha qilishdan texnik axborotni faol ajratib olish vositasiga aylantiradi.

Video orqali teskari aloqa bo'yicha dalil ikki qatlamda talqin qilindi. BenitezSantiago va Miltenbergerning kichik N=5 kapoeira tadqiqoti o'z bajarishini darhol ko'rish va instruktorning tuzatuvchi teskari aloqasini birlashtirish mexanizmini ko'rsatadi [5], ammo bunday tanlanma kuchli umumlashtirish uchun yetarli emas. Shu sabab metodik qarorning asosiy tayanchi Mödinger, Woll va Wagnerning 11 tadqiqotni qamrab olgan tizimli sharhi [14] hamda jismoniy tarbiya darslarida teskari aloqa bo'yicha kengroq tizimli sharh va meta-tahlillardir [7, 8]. Dalillar ko'rgazmali teskari aloqa uchun ijobiy imkoniyatni ko'rsatadi, lekin uning shakli va qo'llash sharoiti bo'yicha noaniqlik saqlanadi. Shuning uchun Kurash modelida video faqat bir xil rakurs va aniq mezon mavjud bo'lganda qo'llanadi; o'qituvchi keyingi urinishga ta'sir qiladigan 1–2 ustuvor xatoni tanlaydi.

Uchinchi natija – jismoniy madaniyat bakalavri uchun baholash ikki darajali bo'lishi kerakligi. Birinchi daraja – talabaning texnik bajarishi; ikkinchi daraja – shu usulni tushuntirish va xatoni tahlil qilish qobiliyati. Kawato va Hasegawa universitet dzyudo kurslarida maqsad va baholash o'rtasidagi nomuvofiqlikni ko'rsatgan [6]. Kurash darsida maqsad “bajarish va o'rgata olish” bo'lsa, yakuniy baho faqat qatnashuv, jismoniy normativ yoki bir martalik usul bajarishdan iborat bo'lishi metodik jihatdan yetarli emas.

Taklif etilayotgan olti komponentli uyg'unlashtirilgan sikl

Siklning oltita komponentga ajratilishi nazariy jihatdan uch funksional blokning dars uchun bajariladigan amallarga parchalanishidan kelib chiqadi; shu bois u qat'iy “olti bosqichli qonuniyat” emas. Birinchi ikki komponent axborot va harakat modelini quradi, keyingi uch

komponent amaliyot–teskari aloqa zanjirini boshqaradi, yakuniy komponent esa kechiktirilgan saqlanish va yangi vaziyatga ko‘chirish orqali o‘rganishni tekshiradi [10–14].

Adabiyotlar sintezi asosida texnik harakatni o‘rgatishning quyidagi sikli taklif etiladi. U yangi sport usulini ixtiro qilmaydi; yangilik o‘qitish elementlarini ketma-ket, o‘lchanadigan va teskari aloqa bilan yakunlanadigan didaktik zanjirga birlashtirishdadir.

Komponent	Asosiy faoliyat	O‘qituvchi nazorati	Kutiladigan o‘lchov
1. Maqsadli kuzatish	Etalon harakatni tayanch savollar bilan kuzatish	Diqqatni 2–3 texnik belgiga yo‘naltirish	Fazalarni to‘g‘ri tanish
2. Fazalash	Harakatni funksional qismlarga ajratib tushuntirish	Ketma-ketlik va xavfsizlik nuqtalarini aniqlash	Fazalar tartibini izohlash
3. Juftlikdagi amaliyot	Minimal yoki nazoratli qarshilikda bajarish	Tezlik, qarshilik va takroni boshqarish	Mezonli baholash varaqasi bo‘yicha texnik sifat
4. Mezonli o‘zaro baholash	Sherik bajarishini mezonlar bo‘yicha kuzatish	Baholash mezonini bir xil talqinga moslashtirish	Xatoni to‘g‘ri nomlash
5. Video orqali teskari aloqa	O‘z bajarishini etalon bilan solishtirish	1–2 ustuvor tuzatish berish	Keyingi urinishdagi tuzatish
6. Ko‘nikmaning saqlanishi va yangi vaziyatga ko‘chirilishi	Kechiktirilgan va o‘zgartirilgan vaziyatda bajarish	Qo‘shimcha aloqani teskari cheklash	Saqlanish va moslashuv

2-jadval. Kurash texnik harakatlarini o‘rgatishning uyg‘unlashtirilgan didaktik sikli

Siklning mantiqi “ko‘proq takrorlash” emas, “har bir takroning axborot qiymatini oshirish” tamoyiliga asoslanadi. Talaba maqsadli kuzatishda nimani ko‘rishini biladi, fazalashda harakat tuzilishini tushunadi, boshqariladigan amaliyotda uni kinestetik tajribaga aylantiradi, mezonli baholash va video orqali teskari aloqa yordamida xatoni aniqlab tuzatadi, so‘ng teskari aloqa kamaytirilgan sharoitda ko‘nikmaning saqlanishi va yangi vaziyatga ko‘chirilishini namoyish etadi. Shu sabab olti komponent qat’iy universal bosqichlar soni emas, uch funksional blokning amaliy tarkibiy ajratilishidir [10–14].

O‘lchov, ishonchlilik va empirik tekshiruv protokoli

Taklif etilayotgan metodikani keyinchalik tekshirishda asosiy natija ko‘rsatkichi oldindan belgilanishi kerak. “Texnik tayyorgarlik yaxshilandi” degan umumiy hukm o‘rniga tanlangan 1–2 Kurash usuli uchun mezonli baholash varaqasi tuziladi. Masalan, boshlang‘ich holat va ushlar, raqib muvozanatini buzish, tayanch oyoq va gavda koordinatsiyasi, asosiy harakat trayektoriyasi hamda xavfsiz yakunlash alohida kuzatiladigan bandlarga ajratilishi mumkin. Bu bandlar mualliflik vositasi bo‘lsa, ularni tekshiruvsiz “validligi tasdiqlangan test” deb atash mumkin emas.

Mazmuniy validlik uchun Kurash va sport pedagogikasi bo‘yicha mustaqil ekspertlar bilan bandlarning dolzarbligi tekshirilishi, baholovchilararo ishonchlilik uchun bir xil videolar kamida ikki tayyorlangan ekspert tomonidan mustaqil baholanishi lozim. Yakuniy umumiy ball intervalga yaqin shkala hosil qilsa sinf ichidagi korrelyatsiya koeffitsiyenti (ICC), bandlar tartibli shkalada bo‘lsa vaznlashgan kappa koeffitsiyenti kabi ko‘rsatkichlardan foydalanish mumkin. Kamera masofasi, rakurs, tatami zonasi, sherikning roli, urinishlar soni va baholash videosining sifati standartlashtirilishi kerak.

Mashq paytidagi bajarish bilan haqiqiy o‘rganishni aralashtirmaslik uchun uchta vaqt

nuqtasi tavsiya etiladi: dastlabki o'lov, metodik ta'sirdan keyingi yakuniy o'lov va 7–14 kunlik kechiktirilgan saqlanish sinovi. Yangi vaziyatga ko'chirish topshirig'ida esa asosiy texnik tuzilma saqlangan holda boshlang'ich ushlar, yo'nalish, sherikning harakati yoki qarshilik darajasidan bittasi ehtiyotkorlik bilan o'zgartiriladi. Shunda metodikaning dars ichidagi vaqtinchalik ta'siri bilan o'rganishning barqarorligi ajratiladi. Jimenez-Diaz va hammualliflar teskari aloqa tadqiqotlarida dastlabki egallash va kechiktirilgan saqlanish natijalari bir xil bo'lmisligi mumkinligini ko'rsatgan [9].

Kelgusi pedagogik tajribada dastlabki va yakuniy o'lovlariga ega parallel nazoratli tadqiqot sxemasi maqsadga muvofiq. Tanlanma hajmi, talabalar kursi va jinsi, boshlang'ich Kurash tajribasi, metodik ta'sir muddati, mashg'ulotlar chastotasi hamda tekshiriladigan 1–2 texnik harakat alohida empirik protokolda oldindan qayd etilishi kerak. Tanlanma hajmi “qulay son” bilan emas, asosiy natija ko'rsatkichi va kutiladigan guruhlararo ta'sir kattaligi asosida statistik quvvat tahlili orqali asoslanishi lozim.

Statistik tahlilda faqat har bir guruhning ichki dastlabki–yakuniy p-qiyamatini ko'rsatish yetarli emas. Asosiy savol – eksperimental va nazorat guruhlaridagi o'zgarish bir-biridan farq qiladimi. Shu sabab guruh $\times$ vaqt o'zaro ta'sirini baholovchi aralash model yoki boshlang'ich qiymat hisobga olingan kovariatsion tahlil (ANCOVA), ta'sir kattaligi va 95% ishonch oralig'i berilishi tavsiya etiladi. Yetishmayotgan ma'lumotlar va chet qiymatlar uchun qoida tahlildan oldin belgilanadi. Agar baholovchi videoni ko'rayotganda guruh va vaqt nuqtasi haqidagi ma'lumotdan bexabar bo'lsa, natijani baholovchi tarfakashligini kamaytirish mumkin.

Xavfsizlik metodikaning ajralmas qismi. Murakkab tashlash usullari oldindan yiqilish va o'zini himoya qilish ko'nikmalari oldindan tanishtirish va moslashtirish mashg'ulotida tekshiriladi; qarshilik bosqichma-bosqich oshiriladi; to'xtatish signali va sherik xavfsizligi aniq belgilanadi. Empirik tadqiqotda ishtirokchilarning roziligi, mashg'ulotga tibbiy jihatdan ruxsat etilganligi, jarohat/nojo'ya hodisalarni qayd etish va videoma'lumotlar maxfiylikini ta'minlash talab etiladi.

Maqolaning asosiy cheklovi — taklif etilgan sikl hozircha nazariy-metodik model bo'lib, Kurash bo'yicha haqiqiy nazoratli tajribada sinovdan o'tmagan. Ikkinchi cheklov — harakatni maqsadli kuzatish, diqqatni harakat natijasiga yo'naltirish va video orqali teskari aloqaga oid muhim dalillarning bir qismi dzyudo, kapoeyra yoki umumiy jismoniy tarbiya sharoitidan olingan [4, 5, 7, 8, 11, 14]; ularning ta'sir kattaligi Kurashga avtomatik ko'chirilmaydi. Uchinchidan, olti komponentga ajratish funksional-amaliy model bo'lib, empirik tasdiqlangan universal bosqichlar tizimi emas. To'rtinchidan, Keldiyorov va Xasanovning ishlari OTM talabalarida Kurash texnikasini o'rgatish va raqamli vositalardan foydalanish bo'yicha ushbu maqolaga yaqin mahalliy analoglar hisoblanadi [15, 16]; shu sabab yangilik faqat ko'nikmaning saqlanishi va yangi vaziyatga ko'chirilishi, mezonli teskari aloqa va ikki darajali kasbiy baholashni bir tuzilmaga birlashtirish doirasida talqin qilinadi.

ILMIY YANGILIK

Maqola doirasidagi ilmiy-metodik yangilik komponentlar sonida ham, OTM talabalariga Kurash texnikasini o'rgatish g'oyasining o'zida ham emas — bu yo'nalishda oldingi mahalliy natijalar mavjud [15, 16]. Mualliflik hissasi uch jihatda chegaralanadi: birinchidan, texnik o'rganish axborotni shakllantirish, boshqariladigan amaliyot va teskari aloqa hamda ko'nikmaning saqlanishi va yangi vaziyatga ko'chirilishi orqali tekshirish funksiyalariga bog'landi [10–14]; ikkinchidan, texnikani bajarish natijasi bilan uni pedagogik tahlil qilib o'rgata olish natijasi ajratildi; uchinchidan, kelgusi empirik tekshiruv uchun asosiy natija ko'rsatkichi, kechiktirilgan saqlanish, yangi vaziyatga ko'chirish, baholovchilararo ishonchlilik va guruh $\times$ vaqt o'zaro ta'sir tahliliga tayangan o'lov tuzilmasi ishlab chiqildi.

Yangilik “birinchi marta” yoki “samaradorligi isbotlandi” shaklida da'vo qilinmaydi. Oldingi mahalliy ishlar dastlabki o'rgatish algoritmi va raqamli vositalarni [15, 16], xalqaro tadqiqotlar esa harakat ko'nikmalarini o'rganish mexanizmlarini o'rgangan [4–14]. Ushbu maqolaning hissasi — ularni jismoniy madaniyat bakalavri uchun maqsad–amaliyot–teskari aloqa–

baholash–ko‘nikmaning saqlanishi va yangi vaziyatga ko‘chirilishi zanjirida sintez qilib, keyingi empirik tajriba uchun tekshiriladigan protokolga aylantirishdir.

XULOSA

Oliy ta’limda Kurash texnik harakatlarini o‘rgatish bo‘yicha mahalliy ilmiy baza mavjud: dastlabki o‘rgatish algoritmlari, aniq usullarni shakllantirish, talabalarning jismoniy tayyorgarligi va raqamli vositalardan foydalanish masalalari avval yoritilgan [15, 16]. Shu sabab ushbu maqola mavjud metodikani “noldan” yaratish da’vosini qilmaydi. Uning natijasi — mahalliy Kurash sharoitini [1–3, 15, 16] xalqaro harakat ko‘nikmalarini o‘rganish dalillari [4–14] bilan bog‘lab, texnik bajarish, pedagogik tahlil, mezonli teskari aloqa hamda ko‘nikmaning saqlanishi va yangi vaziyatga ko‘chirilishini bir o‘lchov mantiqida birlashtirgan uyg‘unlashtirilgan modeldir.

Taklif etilayotgan modelning asosiy afzalligi – har bir komponentni keyingi bosqich uchun axborot manbaiga aylantirishidir: talaba nimani kuzatishini biladi, harakatni fazalarga ajratadi, nazoratli sharoitda bajaradi, mezon bilan xatoni ko‘radi, video va o‘qituvchining teskari aloqasi orqali tuzatadi, so‘ng teskari aloqa kamaytirilgan sharoitda natijaning saqlanishi va yangi vaziyatga ko‘chirilishini namoyish etadi. Bakalavriat kasbiy tayyorgarligi uchun texnik bajarish bilan bir qatorda usulni tushuntirish va xatoni pedagogik tahlil qilish ham alohida baholanishi kerak.

Biroq modelning haqiqiy samaradorligi hozircha tasdiqlanmagan. Keyingi bosqichda tanlangan 1–2 Kurash texnik harakati, haqiqiy kontingent, mashg‘ulot dozasi va standartlashtirilgan mezonli baholash varaqasi tasdiqlanib, nazorat guruhi bilan pedagogik tajriba o‘tkazilishi lozim. Faqat shundan keyin ta’sir kattaligi, ko‘nikmaning saqlanishi, yangi vaziyatga ko‘chirilishi va amaliy ahamiyatga tayangan holda metodikaning samaradorligi haqida qat’iy xulosa chiqarish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. Xolmatov A.I. Kurash turlarida texnik usullarni o‘rgatishda modellashtirish usulining samaradorligi. “Alfraganus” xalqaro ilmiy jurnali. 2024;2(2):22–30. DOI: 10.63294/isja/vol2iss2/35.
2. Jo‘rayev A.B. Kurash elementlari vositalarida talabalarni jismoniy qobiliyatlarini oshirish metodikasini takomillashtirish. Central Asian Journal of Academic Research. 2025;3(6), Part 4:46–47. DOI: 10.5281/zenodo.15791312.
3. Aminova A. Milliy kurash sport turi mutaxassislarini tayyorlash metodikasini takomillashtirish. O‘zMU xabarlar / ACTA NUUZ. 2025;1(1.6.1):38–40. DOI: 10.69617/nuuz.v1i1.6.1.8247.
4. Francisco V., Decatoire A., Bidet-Ildei C. Action observation and motor learning: The role of action observation in learning judo techniques. European Journal of Sport Science. 2023;23(3):319–329. DOI: 10.1080/17461391.2022.2036816.
5. BenitezSantiago A., Miltenberger R.G. Using Video Feedback to Improve Martial Arts Performance. Behavioral Interventions. 2016;31(1):12–27. DOI: 10.1002/bin.1424.
6. Kawato Y., Hasegawa E. Current state and problems of design and teaching methods of judo course within universities physical education. Japanese Journal of Physical Education and Sport for Higher Education. 2019;16:27–42. DOI: 10.20723/jpeshe.16.0_27.
7. Zhou Y., Shao W.D., Wang L. Effects of Feedback on Students’ Motor Skill Learning in Physical Education: A Systematic Review. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2021;18(12):6281. DOI: 10.3390/ijerph18126281.
8. Han Y., Syed Ali S.K.B., Ji L. Feedback for Promoting Motor Skill Learning in Physical Education: A Trial Sequential Meta-Analysis. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2022;19(22):15361. DOI: 10.3390/ijerph192215361.
9. Jimenez-Diaz J., Chaves-Castro K., Morera-Castro M. Effect of Self-Controlled and Regulated Feedback on Motor Skill Performance and Learning: A Meta-Analytic Study. Journal of Motor Behavior. 2021;53(3):385–398. DOI: 10.1080/00222895.2020.1782825.

10. Schmidt R.A., Lee T.D., Winstein C.J., Wulf G., Zelaznik H.N. Motor Control and Learning: A Behavioral Emphasis. 6th ed. Champaign, IL: Human Kinetics; 2019. 552 p.
11. Wulf G. Attentional focus and motor learning: a review of 15 years. International Review of Sport and Exercise Psychology. 2013;6(1):77–104. DOI: 10.1080/1750984X.2012.723728.
12. Wulf G., Lewthwaite R. Optimizing performance through intrinsic motivation and attention for learning: The OPTIMAL theory of motor learning. Psychonomic Bulletin & Review. 2016;23(5):1382–1414. DOI: 10.3758/s13423-015-0999-9.
13. Guadagnoli M.A., Lee T.D. Challenge point: a framework for conceptualizing the effects of various practice conditions in motor learning. Journal of Motor Behavior. 2004;36(2):212–224. DOI: 10.3200/JMBR.36.2.212-224.
14. Mödinger M., Woll A., Wagner I. Video-based visual feedback to enhance motor learning in physical education—a systematic review. German Journal of Exercise and Sport Research. 2022;52:447–460. DOI: 10.1007/s12662-021-00782-y.
15. Keldiyorov Sh.E. Kurash milliy sport turi harakatlarini dastlabki o'rgatish uslublarini takomillashtirish: PhD diss. avtoref. Chirchiq: O'zDJTSU; 2019. 47 b.
16. Xasanov I.T. Kurash mashg'ulotlarida talaba (o'g'il bola)larning jismoniy tayyorgarligi dinamikasi. Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar. 2023;(11):296–301.

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA , PSIXOLOGIYA VA METODIKA	
AKMEOLOGIK YONDASHUV ASOSIDA TALABALARNING INDIVIDUAL JISMONIY YUKLAMALARINI OPTIMALLASHTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH Mansurov Olimjon Odil o'g'li	4
CHUQURLASHTIRILGAN IXTISOSLIK BOSQICHIDA UZOQ MASOFAGA YUGURUVCHILARNING MASHG'ULOT JARAYONINI BOSHQARISH MUAMMOLARI Sirojev Shoxrux Fayzullo o'g'li	11
CHAQIRIQQACHA HARBIY TA'LIM DIDAKTIKASIDA TARBIYALASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI Bozorov Aziz Abloqulovich	16
DIFFERENSIAL YONDASHUV ASOSIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA TASVIRIY SAN'AT KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHNING PSIXOLOGIK-PEDAGOGIK ASOSLARI Bozorova Hamida Shukrilloevna	23
CHIZMACHILIK FANINI SUN'IIY INTELLEKTDAN FOYDALANIB O'QITISHNI RIVOJLANTIRISH METODIKASI Omonova Rayxon	26
JISMONIY TARBIYA DARSLARIDA REGBI ELEMENTLARIDAN FOYDALANISH ORQALI TALABALARNING HARAKAT KOORDINATSIYASINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI E.E. Jumayev	31
JISMONIY MADANIYAT YO'NALISHI TALABALARIGA KURASH TEXNIK HARAKATLARINI O'RGATISHNING UYG'UNLASHTIRILGAN METODIK MODEL G'ulomov Nasillo Baxshullo o'g'li	34
BO'LAJAK PEDAGOGLARDA HUQUQIY KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISH MEZONLARI VA INDIKATORLARI Mirzayev Toxirjon Turg'unovich	43
ISSIQ IQLIMDA MASHG'ULOT YUKLAMASINI RPE VA YURAK URISH CHASTOTASI YORDAMIDA BAHOLASH I.I. Saidov	55
IMOM ABU HOMID G'AZZOLIY QARASHLARI ASOSIDA FARZAND TARBIYASINING METODOLOGIK VA NAZARIY ASOSLARINI TADQIQ ETISH Isoqova Gulnoz Ulug'bek qizi	61
RAQAMLI MONITORING VOSITALARI ORQALI YOSH KURASHCHILAR YUKLAMASINI OPTIMALLASHTIRISH Karim Mahramov	67

TALABALARNING REFLEKSIV KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISHNING MAVJUD HOLATI Jumayeva Azizabonu Mo'min qizi	74
IQTIDORLI O'QUVCHILAR BILAN ISHLASHGA DOIR TAJRIBALAR Kattaqulova Nozbibi Shokir qizi	82
MINIATYURA SAN'ATIDA AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TASVIRIY VOSITALARNING UYG'UNLIGI Nozimova Muhabbat Akram qizi	85
DIGITAL TECHNOLOGY FOR L2 LISTENING DEVELOPMENT: CALL, MALL, CAPTIONS, VR, AND AI Juraboeva Nigina Olimjon kizi	95
ISSIQ IQLIM SHAROITIDA GIDRATATSIYA TARTIBINING YOSH YENGIL ATLETIKACHILARNING FUNKSIONAL HOLATI VA JISMONIY ISH QOBILIYATIGA TA'SIRI Nuriddinov Axrorjon Bahodir o'g'li	99
GANDBOLCHI TALABA QIZLARDA JISMONIY SIFATLARNI RIVOJLANTIRISHDA BOSQICHMA-BOSQICH YUKLAMA BERISH METODIKASI Dilnoza I. Yarasheva	105
OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARIGA BOSQON ULOQTIRISH TEXNIKASINI O'RGATISHNING PEDAGOGIK VA METODIK ASOSLARI Sarvinoz Iskandar qizi	111
GIMNASTIKA VOSITALARI ORQALI BO'LAJAK JISMONIY MADANIYAT O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI Saidova Mahbuba Ayubovna	118
BOSHLANG'ICH TAYYORLOV GURUHIDAGI SPORT GIMNASTIKACHILARDA MOSLASHUVCHANLIKNI RIVOJLANTIRISH METODIKASINING SAMARADORLIGI Sayfiyev Hikmatullo Xayrulloevich	127
THE APPLICATION OF THE PEDAGOGICAL CONCEPT OF JADID SCHOOLS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AS A PEDAGOGICAL PROBLEM Shamsullayeva Ruxsatoy Sunnatullayevna	134
MULTIMEDIA VOSITALARI ASOSIDA TALABALARNING MUSTAQIL FIKRLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI Toshova To'ygul Amin qizi	141
INKLYUZIV TA'LIM MUHITIDA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING HAYOTIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MEKANIZMLARI Urunova Dilafr'o'z Muzafarovna	145
МАКТАБ КЛАСТЕРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ИННОВАЦИОН, КОМПЕТЕНЦИАВИЙ ВА РЕСУРСЛАРГА АСОСЛАНГАН ЁНДАШУВЛАР Максуда Умаровна Бадалова	153
ЭВОЛЮЦИЯ ПОНЯТИЯ «КОММУНИКАТИВНАЯ	158

КОМПЕТЕНЦИЯ» В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕОРИИ: ОТ ЯЗЫКОВОГО ЗНАНИЯ К ИНТЕГРАТИВНОЙ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ХАРАКТЕРИСТИКЕ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ Нуруллаева Гузал Анваровна	
FILOLOGIYA FANLARI	
ОТ ПЕРЕЖИВАНИЯ К СМЫСЛУ: АВТОРСКАЯ МЕТОДИКА ИНТЕРПРЕТАЦИОННОГО ОСВОЕНИЯ ПОЭЗИИ А. АХМАТОВОЙ В ПРОЦЕССЕ ЯЗЫКОВОГО И ЛИЧНОСТНОГО РАЗВИТИЯ УЧАЩИХСЯ Жабборова Гулчехра Жобировна	168
NUTQIY AKTNI TADQIQ ETISHNING LINGVOPRAGMATIK VA ANTROPOSENTRIK MEZONLARI Akramova Surayo Renatovna	174
TILNI O'RGANISH JARAYONIDA SUN'IY INTELLEKTNING KALIT JIHATLARI VA UNDAN SAMARALI FOYDALANISH STRATEGIYALARI: RAQAMLI DAVR TILSHUNOSLIGINING YANGI UFQLARI Boymurodova Nishona Yunus qizi	178
IMOM G'AZZOLIY ASARLARIDA "ILM" KONSEPTINING LINGVOKOGNITIV TALQINI Barnoyeva Zarina Sayfiddinovna	184
ПУТЬ К СМЫСЛУ ЧЕРЕЗ СИМВОЛ: АВТОРСКАЯ МЕТОДОЛОГИЯ ПРЕПОДАВАНИЯ ТВОРЧЕСТВА А. БЛОКА В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ЛИТЕРАТУРНОГО ОБРАЗОВАНИЯ Жабборова Гулчехра Жобировна	189
INGLIZ XALQ ERTAKLARI LINGVOMADANIY-DIDAKTIK MIKROKORPUSINI SHAKLLANTIRISH: TANLASH MEZONLARI VA ANNOTATSIYA MODELI Djabbarova Feruza Azamovna	194
JOMIY VA NAVOIY IDIOSTILIDA "LA'L" KONSEPTI VA UNING METAFORIK XUSUSIYATLARI Tavakkal Choriyev	200
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI ADAPTIV TOPSHIRIQLARNING TALABALAR KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISHDAGI O'RNI Shabonova Shaxnoza Baxriddinovna	213
ANIQ VA TABIIY FANLAR	
BO'LAJAK BIOLOGIYA O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHGA QO'YILADIGAN ZAMONAVIY TALABLAR Hamdamova Nozima Mukimovna	218
GRAFIK SAVODXONLIKNI BAHOLASHDA ANIMATSION DIAGNOSTIKA VOSITALAR Xo'janiyozov Shokir Rustamovich	225